

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin

Vastaajatahon virallinen nimi

Etelä-Karjalan pelastuslaitos

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Erkki Hokkanen, pelastusjohtaja

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

-

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Esitys on perusteluiltaan erittäin tarkoitushakuinen ja se jättää kokonaan huomiotta pelastuslaitosten yhteistyön merkityksen palvelujen kehittämisessä sekä pelastuslaitosten toimintatapojen yhtenäistämässä vuodesta 2004 lähtien ja erityisesti vuodesta 2008

pelastuslaitosten yhteistyön saavutettua vakiintuneet rakenteet Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston toiminnan puitteissa.

Esityksen erityisenä tavoitteena on valtion ohjauksen merkittävä vahvistaminen. Todennäköinen kehittämisen painopiste on tämän vuoksi pelastustoimen ns. kansallisen suorituskyvyn parantamisessa, mihin esitys antaa useita ohjausvälineitä. Kansallisen suorituskyvyn parantamisen tavoitteet voivat toteutuessaan vahvistaa Suomen roolia esimerkiksi Euroopan Unionin pelastuspalvelumekanismissa. Sen sijaan esityksen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta alueellisesti ja paikallisesti koskevat osiot jäävät vajavaisesti määritetyiksi sekä tavoitteiden että keinojen osalta. Esimerkiksi esityksen vaikutuksia valmiuteen ja varautumiseen ei pelastustoimen osalta ole ollenkaan kuvattu.

Esitetty rahoituskriteeristö, jossa säädösten tasolle on määritetty riskitasoihin liittyviä rahoitusperusteita, on omiaan kaventamaan mahdollisuuksia alueellisten ja paikallisten riskiperusteiden sekä palvelutarpeiden huomioimiselle. Samalla esitys synnyttää merkittävän jännitteen alueellisen palvelutarpeen ja paikallisten riskien sekä valtion ohjauselementtien välille. Pelastustoimen palvelujen vaikuttavuuden parantaminen ja yhteiskunnallisen hyödyn kasvattaminen perustuu riskien tunnistamiseen ja riskiperustein valittuihin toimenpiteisiin. Palveluja mitoittavien riskipiirteiden rajaaminen rahoituksen osalta vain asetusluonnoksessa olevan listauksen mukaisesti merkitsisi tosiasiallisesti pelastustoimen palvelujen vaikuttavuuden kannalta aivan keskeisen riskiperusteisuuden heikkenemistä. Pelastustoimelle suunniteltujen riskikertoimien euromääräisiä vaikutuksia ei ole läpilaskettu, eivätkä esitetyt rahoitusketoimet eivät perustu ajantasaiseen tutkimustietoon. Riskikertoimet eivät myöskään korreloi sen kanssa, kuinka pelastustoimen kustannukset muodostuvat. Valtion ohjauksen ei saa vähentää tietoperusteisuutta pelastustoimen palvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Pelastustoimen kokonaisrahoitustarve on merkittävästi suurempi kuin hallituksen esityksessä kuvattu rahoitustaso. On selvää, että pelastustoimen nykyrahoitustaso ei varmuudella riitä valtion vastuulle suunniteltujen toimialan kiireellisessä aikataulussa tarvitsemien johtamisjärjestelmien ja muun tietohallinnon uudistamiseen sekä muuhun vaadittavaan palvelujen digitalisoimiseen. Esityksessä ei ole myöskään huomioitu kustannuksia, jotka aiheutuisivat esitetyistä sisäministeriön ja aluehallintovirastojen päällekkäisistä hallinnollisista ohjausmekanismeista, välttämättömistä palvelutason nostamistarpeista sekä osassa pelastuslaitoksia käytössä olevan varallaolojärjestelmän tulevista muutoksista. Pelastustoimen siirtäminen sote-maakuntiin kasvattaa palvelujen tehostamispotentiaalia merkittävästi vähemmän kuin sosiaali- ja terveystoimessa. Pelastustoimen palvelujen tuottaminen on koottu nyt suunniteltujen sote-maakuntien kokosiin kokonaisuuksiin, joten suurempien alueiden tuomat synergia- ja resurssihyödyt on jo ulosmitattu alueellisen pelastustoimen 16 vuoden aikana.

Esitys lisää merkittävästi valtion ohjausta pyrkien syrjäyttämään maakunnan itsehallinnon pelastustoimen asioissa. Esityksessä kuvatut perusteet ovat tarkoitushakuisia ja tavoitteet olisivat tosiasiallisesti saavutettavissa nykyjärjestelmän puitteissa. Esimerkiksi perusteluissa esitetty tulkinta, jonka mukaan pelastustoimen johtamisessa on vakavia ongelmia, on erittäin väritynyt. On aivan selvää, että esitys ei selkeytä pelastustoimen johtamista, vaan tavoitteiden vastaisesti

monimutkaistaa sitä. Esityksessä valtion ohjauksen sellaisenaan väitetään tuottavan tavoitteiden mukaisen pelastustoimen kehityksen. Todellisuudessa tälle ei ole mitään takeita. Pelastuslaitokset pitävät vakavana virheenä, että julkisen talouden yleistilannetta ei ole huomioitu valmistelussa. Talouden realiteetit merkitsevät, että esitys ei talouden näkökulmasta ole uskottava. Esityksen mukaan sisäministeriö voi käytännössä hyvin pitkälle määrittää pelastustoimen investoinnit, millä on merkittäviä vaikutuksia maakunnan kaikkien pelastustoimen suunnitteluun ja johtamiseen. Alueellisten palvelutarpeiden huomioimisen ja maakunnan itsehallinnon näkökulmasta maakunnille tulisi säätää verotusoikeus, mikäli esitystä ei investointien osalta muuteta maakunnan itsehallinnollista luonnetta sekä omaa päätösvaltaa kunnioittavaksi.

Pelastustoimi tuottaa valtaosan sosiaali- ja terveystoimen vastuulla olevista kiireellisistä ensihoitopalveluista, millä saavutetaan merkittäviä synergiaetuja. Sote-maakunnan pelastustoimessa ja ensihoitopalvelussa voidaan käyttää samaa asemaverkostoa, samoja tukitoimintoja, samoja toimintamalleja ja hyödyntää yhteisiä harjoituksia sekä yhteistä suuronnettomuus- ja poikkeusolojen valmiutta. Esitys mahdollistaa pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergian hyödyntämisen. Uudenmaan erillisratkaisun osalta on todettava, että pelastuslaitosten osallistuminen ensihoitoon olisi vahvemmin turvattu, jos ensihoito olisi tehtävä, josta sote-maakunnat sopivat HUS sote-maakuntayhtymän kanssa, eikä esitetyllä mallilla, jossa tehtävä ollaan antamassa HUS:ille lakisääteisenä tehtävänä. Esitetty malli poikkeaa muiden maakuntien ratkaisusta, jossa ensihoito ja pelastustoimi ovat samassa oikeushenkilössä, mikä mahdollistaa in-house periaatteen toteutumisen. Uudenmaata koskevat erityiset tarkennusehdotukset on kirjattu tämän asiakirjan asiakohtaan 44.

Sote-maakuntalain 8 luvun yhteistoiminnan säädöksiä arvioitaessa tulee varmistua siitä, että säädökset mahdollistavat Vantaa - Kerava sote-maakunnan ja Keski-Uusimaa sote-maakunnan sopia siten, että sote-maakunta voi myös vastata yhteistoimintasopimuksella toisen maakunnan pelastustoimen järjestämisestä.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Maakunnan itsehallinnollinen rooli tulisi uudistuksen tavoitteiden mukaan turvata. Pelastustoimen rahoitusta, investointeja ja ohjausta määrittävien pykälien mukaan pelastustoimen palvelujen perusteiden ja palvelujen tuottamisen osalta itsehallinnollinen luonne ei toteudu. Jos pelastustoimen keskeinen taloudellinen ja toiminnallinen päätösvalta viedään esitetyllä tavalla sisäministeriöön, ei kansainvaltaisuus maakunnan pelastustoimessa toteudu. Esitystä tulisi korjata siten, että sisäministeriön ohjaus pitäytyisi tarkoituksenmukaisella strategisella tasolla määrittäen pelastustoimen yhteisiä tavoitteita. Toinen keskeinen näkökulma kansanvaltaisuuden vahvistamisessa liittyy paikallisten palvelutarpeiden ja paikallishallinnon huomioimiseen pelastustoimen palveluja suunnitellessa. On hyvin epätarkoituksenmukaista rakentaa juopaa pelastustoimen ja kuntien väliin, kun kunnat tosiasiallisesti ovat pelastustoimelle välttämättömiä kumppaneita turvallisuuden, varautumisen ja valmiuden kysymyksissä. Mikäli pelastustoimen kuntayhteydet heikkenevät, on sillä kielteisiä seuraamuksia pelastustoimen palvelujen

vaikuttavuuteen sekä kansanvaltaisuuteen. Asiaa koskevat pykälien muutosehdotukset on kirjattu tämän asiakirjan asiakohtaan 32.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei pääosin

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Kuntalaki mahdollistaa pelastuslaitoksen toiminnan liikelaitoksena, kun pelastuslaitos saa tuloja kunnista maksuosuuksien muodossa. Sote-maakuntalain liikelaitospykälien tulisi varmistaa, että ne mahdollistavat pelastuslaitoksen toiminnan liikelaitoksena sote-maakunnassa siitä huolimatta, että pelastustoimen rahoitus tulee yleiskatteisena valtiolta.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Maakuntien ja kuntien yhteistyötä tarvittaisiin esimerkiksi kuntien valmiussuunnittelussa, kaavoituksessa ja rakentamisen ohjauksessa sekä kuntien vastuulla olevan toiminnan tilannekuvan tuottamisessa ja välittämisestä. Maakunta-kunta yhteistyön lisäarvo tulisi selkeästi huomioida. Pelastuslaitosten kunnille tuottaman valmiussuunnittelun tukea on perusteltua jatkaa osana maakunnan ja kuntien välistä yhteistyötä.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

ei kantaa

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei kantaa

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei kantaa

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei kantaa

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Esityksen 8 § mahdollistaa toimialan suunnitteluperusteiden ja tavoitteiden esittämisen, mutta vaarana on, että ohjaus muokkaantuu suunnitteluperusteita ja tavoitekuvauksia tarkemmalle tasolle, jolloin maakunnalle ei muodostu hallituksen esityksen painottamaa itsehallinnollista luonnetta. Lisäksi § 8 sisältää avoimen valtakirjan säätää ”muita pelastustoimen kehittämiseksi tarpeellisia asioita”, mikä ei ole lakiteknisesti tarkkarajainen muotoilu, eikä myöskään sisällöllisesti perusteltavissa. Sen sijaan § 8 tavoitteisiin pelastuslaitokset esittävät lisättäväksi pelastustoimen tietohallinnon järjestelmien kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet, koska osa-alueella on vahva rajapinta digitalisaation kehittämiseen Suomessa yleisesti, eivätkä ne eivät rajaudu pelastustoimeen tai sisäministeriön hallinnonalaan. § 8 tavoitteisiin pelastuslaitokset esittävät lisäksi kirjattavaksi tavoitteen pelastustoimen kansainvälisen toiminnan kehittämiseksi ja toteuttamiseksi, koska aihealueella on liittymäpinnat Suomen kansainvälisiin sopimuksiin ja velvoitteisiin ja siten useisiin keskushallinnon hallinnonaloihin.

Esityksen perusteluissa painotetaan pelastustoimen olevan oma erillinen ja asemaltaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon rinnasteinen toimiala myös sote-maakunnassa. Tätä periaatetta ei kuitenkaan ole ilmaistu varsinaisessa säädöstekstissä eikä esityksessä ole kuvattu keskeistä tunnusmerkistöä pelastustoimen itsenäisyydestä ja rinnakkaisuudesta suhteessa sosiaali- ja terveydenhoitoon. Tätä koskevat perustelut ja asiaa koskevia pykälämuutosesityksiä on kirjattu tämän asiakirjan kohtaan 90.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaatavuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä pääosin

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Kaluston hankinnan, sijoituksen, logistiikan ja käytön osalta huomioitava muiden viranomaisten ja apua antavien järjestöjen kalusto ja sen sijoitus.

Suomen ja Venäjän välisen lähialueyhteistyön osalta kalustollinen valmius tulee sijoittaa Kaakkois-Suomeen (Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson yhteiskäyttöön).

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Valtakunnallinen keskitys yhteen paikkaan.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

5 § Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin; Tavoite koota erikseen määritettyjä palveluja suurempiin kokonaisuuksiin on hyväksyttävissä erityisesti toiminnallisista perusteista, joita pykälän perusteena kuitenkin ei mainita. Riippumatta koottavista tehtävistä, on jokainen maakunta pelastustoimen palvelujen tuottamisen osalta täysivaltainen. Koottavat tehtävät eivät synnytä maakuntien rakenteellista jakoa kahteen eri tasoon. Koottavista tehtävistä säädettäessä tulee valtion vastata aiheutuvista kuluista. Koottavien tehtävien rahoitusta ei ole mahdollista koota maakunnilta, koska yleisrahoituksen taso ei sitä mahdollista.

6 § Pelastustoimen palvelutasopäätös; Muutosesitys: lisätään maakunnalle velvoite kuulla kuntia pelastustoimen palvelutasopäätöksestä. Perustelu: Kunnilla on tiedot toimintojensa riskitasoista, aluesuunnittelusta, rakentamisesta jne., joita pelastustoimi tarvitsee alueellisen riskitiedon kokoamisessa ja palvelutarpeen kartoittamisessa. Lisäksi kunnilla vastuu perusinfrastruktuurin tuottamisesta ja ylläpitämisestä, joilla on suora vaikutus maakuntien varautumiseen. Lisäksi kuntien kuuleminen vahvistaisi merkittäväällä tavalla maakuntahallinnon demokraattista luonnetta sekä kansanvaltaisuutta.

8 § Valtakunnalliset tavoitteet pelastustoiminnan järjestämiselle.

Esitys lähtee oletuksesta, että sisäministeriö voisi asettaa esimerkiksi pelastustoiminnan toimintavalmiuteen, päivystys- ja varallaolojärjestelyihin, työajan hallintaan sekä riskiperustaisiin työvuorovahvuuksiin liittyviä tavoitteita. Valtion ohjauksella ei todellisuudessa voida puuttua työnantajan toimivaltaan päättää palvelussuhdeasioista tai työ- ja virkasuhteiden ehdoista ja viittaukset työnantajan toimivallassa oleviin seikkoihin tulisi esityksestä poistaa.

9 § Pelastustoimen neuvottelukunta; Muutosesitys: Perusteluosaan lisätään maininta, että pelastustoimen neuvottelukunta kuulee työssään kuntia. Perustelu: Neuvottelukunnan ei tule olla ohjauksen, vaan (asiakas)palautteen käsittelyn rakenne. Neuvottelukunnan tulee kerätä palautetta pelastustoimen palveluista ja neuvottelukunnan työn puitteissa tulee kuulla mahdollisimman laajaa joukkoa pelastustoimen asiakkaita ja sidosryhmiä. Perusteluissa on mainittu pelastustoimen järjestökentän sekä pelastustoimen asiantuntijoiden kuuleminen, mutta ei kuntien kuulemista.

3 Luku; Sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuuden osa-alueella on päällekkäisyyttä sisäministeriön ja aluehallintovirastojen tehtävien välillä. Aluehallintovirastojen työn määrittäminen osaksi sisäistä valmistelua siten, että aluehallintovirastojen vuosittainen asiantuntija-arvio toimii osana sisäministeriön valtakunnallista selvitystä, on perustellumpaa kuin aluehallintovirastojen asiantuntija-arvion määrittäminen erilliseksi tehtäväksi. Lisäksi aluehallintovirastojen tehtäväksi on annettu palvelutasopäätöksen hyväksymismenettely ja palvelutason valvonnan tehtävä, vaikka sisäministeriölle esitetään useita elementtejä toiminnan suunnittelun ja toteutuksen ohjaukseen. Valtion tarvitessa ohjaustoiminteeseensa lisäresursseja, olisi perusteltua hyödyntää aluehallintovirastojen asiantuntemusta osana sisäministeriön sisäistä valmistelua ja säätää laillisuusvalvonta aluehallintovirastojen päätehtäväksi pelastustoimen osa-alueella.

4 Luku; Omavalvonta Pelastuslaitoksilla on käytössään yhtenäinen pelastuslaitosten omavalvontamalli. Malli on suunniteltu siten, että se on sovitettavissa osaksi maakunnan omavalvontaohjelmaa. Omavalvonta ei lähtökohtaisesti ole organisaation ulkopuolisen valvonnan vaan toteuttavan tahon laadunhallinnan väline, jonka suhde laillisuusvalvontaan tulee ymmärtää.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä pääosin

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä pääosin

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

-

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

kyllä pääosin

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

kyllä pääosin

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

**42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-
maakuntien toimintana?**

-

**43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa
uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?**

kyllä pääosin

**44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään
muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän
kohdalla, jota kommentoit.**

Väliaikaishallinnolle syntyvät kustannukset

Esityksen perusteluissa todetaan, että väliaikaishallinnolle syntyy kustannuksia muun muassa väliaikaisen toimielimen sote-maakunnan palvelukseen palkkaamasta henkilöstöstä, laissa säädetyistä tehtävistä ja kokouksista. Samoin kustannuksia syntyy sote-maakunnan toimielinten alkaessa toimintansa vaalien jälkeen. Toiminnan rahoitus vuosina 2021 ja 2022 perustuisi valtion varoista maksettavaan valtionavustukseen. Pykälän 1 momentin mukaan valtion talousarvioon vuosille 2021 ja 2022 otettaisiin määräraha, jolla katettaisiin kullekin sote-maakunnalle sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämistä aiheuttavia kustannuksia. Kustannuksia aiheutuu myös muustakin kuin väliaikaishallinnosta ja sote-maakunnan palvelukseen palkatusta henkilöstöstä. Ehdotuksen 7 pykälän mukaan väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet voitaisiin vapauttaa varsinaisista tehtävistään siten, että he voisivat toimia valmistelutoimielimessä tarvittaessa myös kokoaikaisesti, jolloin heidän työnantajavelvoitteistaan vastaisivat tänä aikana ne organisaatiot, joihin he ovat virkasuhteessa. Tämä aiheuttaa kuluja jäsenten taustaorganisaatioille, kun varsinaisista tehtävistä vapautetuille on useimmiten palkattava sijaiset. Sote-maakuntaan siirtyvät organisaatiot joutuvat todennäköisesti palkkaamaan lisäksi muuta valmisteluhenkilöstöä, mistä myös aiheutuu kustannuksia. Valmistelutoimielimen jäsenten sijaisten ja muun valmisteluhenkilöstön palkkakustannusten sekä organisaatioiden maakuntaan siirtymisestä aiheutuvien muiden kustannusten kattamiseen tulisi myös olla mahdollisuus saada valtion rahoitusta esimerkiksi valtionavustuksen muodossa.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Uudistusta koskevan lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2021 ja uudistuksen voimaantulo tapahtuisi 1.1.2023. Maakuntien perustaminen ja niiden toiminnan käynnistäminen on erittäin mittava muutosprosessi, joka edellyttää huolellista valmistelua. Uudistuksella on myös moniulotteisia vaikutuksia ja sen toteuttamiseen liittyy edelleen paljon epävarmuuksia ja riskejä. Uudistuksen toimeenpano on suunniteltu liian nopeaksi.

Meneillään oleva koronavirusepidemia tulee mitä ilmeisimmin jatkumaan ja vaikuttamaan sekä kansallisesti että paikallisesti monin tavoin vielä pitkään. Tilanne tulee näin ollen jatkossakin kuormittamaan uudistuksen valmistelussa mukana olevia organisaatioita. Uudistuksen toteuttamisajankohta on tästäkin syystä erityisen haastava.

Edellä esitetyn perusteella esityksen aikataulua on liian kireä, eikä ole varmuutta, voidaanko uudistuksen huolellinen toimeenpano toteuttaa esitetystä aikataulusta.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei pääosin

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei pääosin

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Sote-maakuntien rahoituksesta annetun lakiehdotuksen 3 §:n perustelujen mukaan pelastustoimen tehtävissä rahoituksen tasoa tarkistettaessa seuraavalle varainhoitovuodelle palvelutarpeen kasvua ei otettaisi huomioon etukäteen toisin kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa (lain 7 §). Esitys ei tältä osin huomioi pelastustoimen palvelutarpeen merkittäviä kasvupaineita tulevina vuosina.

Hallituksen linjauksissa pelastustoimen uudistuksen tavoitteena on, että kansalaisten ja koko yhteiskunnan turvallisuus säilyy ennallaan tai paranee. Esitetyllä rahoitusmallilla turvallisuus heikkenee. Pelastuslaitosten rahoitus pelastustoimen palvelujen tuottamiseen alueillaan heikkenee nykyisestä, koska rahoitusmalli perustuu nykytilaan, ja malli ei anna uusia resursseja sote-maakunnille osoitettavien valtakunnallisten järjestelyjen hoitamiseen. Nykytilassa kuntien siirtyvissä laskennallisissa kustannuksissa ei ole valtakunnallisten järjestelyjen kustannuksia, ja jo tämän takia rahoituspohja on riittämätön.

Sote-maakunnan talouden tila ei saa olla peruste alueen riskejä vastaavan pelastustoimen palvelutason alittamiselle missään tilanteessa, vaan toimintavalmiuden tulee aina täyttää vähintään palvelutasonormien minimitaso.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereinään selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä pääosin

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä pääosin

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä pääosin

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Esityksen vaikutuksia valmiuteen ja varautumiseen ei pelastustoimen osalta ole ollenkaan kuvattu. Pelastustoimen palvelutason kehittymisen näkökulmasta puute on erittäin merkittävä.

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei pääosin

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Pelastusviranomaisille on lainsäädännöllä asetettu turvallisuusverkon käyttövelvoite. Turvallisuusverkon käyttövelvoite koskee sellaista valtion johtamiseen ja turvallisuuteen, maanpuolustukseen, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, pelastustoimintaan, meripelastustoimintaan, hätäkeskustoimintaan, maahanmuuttoon ja ensihoitopalveluun liittyvää viranomaisten sisäistä, välistä ja ulkoista yhteistoimintaa ja viestintää, joissa noudatetaan korkean varautumisen tai turvallisuuden vaatimuksia. Turvallisuusverkossa käytettävät yhteiset viranomaisten tietojärjestelmät, jotka edellyttävät korkean varautumisen tai turvallisuuden vaatimuksia, tulevat lisäämään pelastuslaitosten nykyisiä ICT-kustannuksia. Nämä tulee huomioida myös pelastustoimen rahoituksessa.

82. Näkemykseenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

tietohallinto ja ICT

muuta, mitä?

Esityksen alueellisen valmistelun tuki painottuu pelkästään sosiaali- ja terveystoimen valmisteluun, mutta myös pelastustoimi tarvitsee tukea alueelliseen valmisteluun. Pelastustoimessa on tarve alueellisten valmistelijoiden verkostolle. Alueellisen valmistelun jaosto täytyy saada nykyistä paremmin tukemaan myös alueellista pelastustoimen valmistelua. Tällä hetkellä alueellisen valmistelun jaosto painottuu lähes yksinomaan sosiaali- ja terveydenhuollon valmisteluun. Esityksen

mukaan pelastustoimi ei ole uudessa sote-maakunnassa osa sosiaali- ja terveydenhuoltoa, vaan se on oma erillinen ja asemaltaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon rinnasteinen toimiala. Tämä tulee näkyä myös alueellisen valmistelun organisoinnissa ja resursoinnissa.

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Pelastustoimen tulee esiintyä maakunnan nimessä. Vaihtoehtona tälle on toimialariippumattoman maakunta -termin käyttöönotto sote-maakunnan sijasta.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Etelä-Karjalan maakunta

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Uudistuksen valmistelu ja toimeenpano aiheuttavat merkittäviä muutuskustannuksia. Muutuskustannuksia voivat aiheuttaa mm. toimintojen uudelleen organisointi, ICT-muutokset sekä sopimusten siirrot. Osa muutuskustannuksista syntyy jo ennen maakuntien muodostumista esimerkiksi hallinnollisiin valmisteluihin liittyen. Kriittinen kysymys maakuntien talouden kantokyvyn ja rahoituksen riittävyyden näkökulmasta on palkkojen harmonisointi. On arvioitu, että koko maan tasolla palkkaharmonisoinnin kustannukset olisivat noin 60 miljoonaa euroa, jos palkat harmonisoidaan mediaaniin ja noin 560 miljoonaa euroa, jos harmonisointi tehdään 9. desiiliin.

Lakiesityksen ja vaikutusten arvioinnin olennainen puute on, että muutuskustannusten tasoa on pystytty arvioimaan vain karkealla tasolla ja näin ollen myöskään ei ole selkeää määrittelyä muutuskustannusten kompensatiosta maakunnille. Erityistä huomiota tulee kiinnittää ICT-kustannuksiin ja palkkojen harmonisointiin.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Pelastustoimen rinnakkainen asema suhteessa sote-rakenteeseen tulisi kirjata pelastustoimen järjestämislain perustelujen lisäksi myös sote-maakuntalakiin, jolloin se huomioitaisiin paremmin myös sosiaali- ja terveystoimessa. Perusteluina pelastustoimen rinnakkaisuudelle on pelastustoimen lainsäädännön ohjaama oma erillinen vastuu- ja tehtäväkenttä, johon osaltaan kuuluu kansallisen pelastustoimen suorituskyvyn ylläpitämisen vastuita. Kansallisen suorituskyvyn ylläpitäminen edellyttää mahdollisimman yhtenäistä organisaatorakennetta. Pelastustoimella on lisäksi erityinen rooli varautumisessa sekä häiriötilanteiden sekä poikkeusolojen aikaisessa toiminnassa ml. väestönsuojelutehtävät. Turvallisuustilanteen muutosten yhteydessä tulee pelastustoimella vastuullisena toimijana olla suora yhteys maakunnan päätöksentekoon. Nykyjärjestelmässä, liikelaitosmuotoisena toiminta on kyetty järjestämään tehokkaasti ilman raskasta hallinnollista rakennetta. Tehokkuuden lisäksi myös muut edellä mainitut seikat puolustavat liikelaitosmallin jatkamista tulevassa rakenteessa ja mahdolliset esteet vastaavan organisaatiomallin käyttöönottamisesta tulisi esityksestä poistaa.

Tähän liittyen pelastuslaitokset esittävät huolensa sosiaali- ja terveysministeriön ylimitoitetusta roolista seuraavissa yksilöidyissä esityksen osissa. Samalla pelastuslaitokset esittävät kyseisiä pykälää tarkennettavaksi siten, että pelastustoimen soten kanssa rinnakkainen, ei sotelle alisteinen rooli, otetaan huomioon;

SoteJärjL 23 § Sosiaali- ja terveysministeriön neuvottelut sote-maakunnan kanssa

Esityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö koordinoisi sekä sote-järjestämislain että pelastustoimen järjestämislain nojalla käytäviä neuvotteluja. Neuvottelujen koordinointi tulisi toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön yhteistyönä.

SoteJärjL 24 a § Sote-maakunnan investointisuunnitelman hyväksyminen

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sote-maakunnan investointisuunnitelman hyväksymisprosessin ensimmäisestä vaiheesta. Siinä sosiaali- ja terveysministeriö tarkastaisi, että sote-maakunnan esittämä investointisuunnitelma ei ole ristiriidassa sote-maakunnan lainanottovaltuuden kanssa. Esityksen mukaan mahdollista olisi, että sosiaali- ja terveysministeriö hylkäisi päätöksellään koko investointisuunnitelmaa koskevan esityksen ml. pelastustoimea koskevan osan. Pelastustoimella on toimialakohtaiset palvelujen mitoitusperusteet ja toimialakohtainen investointien hyväksynnän rakenne, eikä sosiaali- ja terveysministeriölle tule antaa oikeuksia pelastustoimea koskevien investointisuunnitelmien hylkäämiseen.

SoteJärjL 27 § Sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointivelvollisuus

Esityksen mukaan sote-maakunnan olisi laadittava vuosittain selvitys sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon ja sote-maakunnan talouden tilasta. Tekstissä ei mainita lainkaan pelastustoimen talouden tilaa. Pelastustoimen talouden tila on osa sote-maakunnan talouden tilaa ja talouden tilan seurannassa olisi huomioitava pelastustoimi.

PelJärjL 10 § Sisäministeriön neuvottelut sote-maakunnan kanssa

Esityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö koordinoisi sekä pelastustoimen järjestämislain että sote-järjestämislain nojalla käytäviä neuvotteluja sote-maakunnan kanssa siten, että ne muodostaisivat sisällöltään ja toteutukseltaan kokonaisuuden. Esityksestä poiketen neuvottelujen koordinointi tulisi toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön yhteistyönä.

RahoitusL 5 § Valtion rahoituksen perusteena olevat kustannukset

Esitys korostaa, että sote-palvelujen rahoituksen on riittävästi vastattava palvelutarpeita. Kirjausta tulee tarkentaa maininnalla siitä, kuinka pelastustoimen palvelujen tulee vastata riskiperusteita ja palvelutarpeita.

Hokkanen Erkki
Etelä-Karjalan pelastuslaitos